

och 10^a av *Benedictionale Lubicense*, där versalen U och lombarden A förekomma. Att emellertid på grund av dessa bokstävers förekomst i ett Lübecktryck sluta till, att Uppsalamissalets missaltyp i sin helhet funnit användning i Lübeck eller av Snell medförts från Sverige hit, låter sig icke göra. Det är ett känt faktum, att på samma kägel gjutna missal- eller koraltyper ofta blandats med varandra, och icke minst från i Lübeck tryckta missalen kunna härfå otaliga exempel anföras. Däremot torde kunna fastslås, att Snell till Lübeck återfört en del av koraltypen, varvid de insprängda versalerna medföljt, ehuru denna typ här, så vitt vi nu veta, icke kommit till användning annat än i benediktionalet.

q3dedic tibi remissionē oīm peccatorū.
 Dic lūiat infācē crismate dīcēs-iple te
 lūiat crismate salutis in eodē xpo ihesu
 dño nostro in vīcā eternā Amē Postea
 sacerdos ponens micrā sup caput infan
 tis dicat **A**ccipe vestē candidā sanctā

Fig. 4. *Benedictionale Lubicense*, fol. 10^a rad 1—6.

Under en resa sommaren 1922, varvid jag även besökte några nordtyska bibliotek, lyckades jag göra ett fynd, som tydligt visar, att missaltypen i *Missale Upsalense vetus* även i sin helhet kommit till användning i andra tryck. Det gäller visserligen blott ett fragment om tio rader, men de slutsatser, som med ledning av detsamma kunna dragas, äro av största betydelse för kännedomen om vår äldsta svenska tryckerihistoria, alldenstund detta fragment med ganska stor sannolikhet kan visas höra till den äldsta skrift, som tryckts i vårt land.

Fragmentet satt inklistrat i bakre pärmen av ett exemplar av Gerardus de Zutphania, *Tractatus de spiritualibus ascensionibus unacum aliis opusculis* SS. Bernardi, Anselmi, Augustini, Bernardi etc., ett rätt omfångsrikt oktavband tryckt i Lübeck av vallmotryckaren, d. v. s. på Ghetelens förlag, år 1490.¹ Detta exemplar har år 1647 tillhört jesuitkollegiets i Hildesheim bibliotek enligt en på både första och sista sidan gjord proveniensanteckning: Collegij Hildesiensis Societatis JESV 1647. Enligt en äldre

¹ HAIN-COPINGER 16298. Exemplar äro förut kända av detta tryck bl. a. i Berlin, Halberstadt, Hamburg, Hildesheim, Jena, Kiel, Köpenhamn, London, Lübeck, Stockholm, Wolfenbüttel.